

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ „ 4.50 „
za četrt leta „ 1.50; „ „ 2.25 „
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se račune po 8 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V „Edinost“ je moč.

Na volitev.

V.

Društvo „Edinost“ je v resnici že mnogo storilo v korist primorskih Slovanov. Ob vsakej priložnosti, ko se je našemu narodu nečast delala in krivica godila; ko je bilo javno stopiti na dan ter tirjati, da vlada našemu narodu podeli enake pravice kakor drugim narodom, — pristopilo je koj politično društvo „Edinost“ na pomoč ter sklenilo vkreniti potrebno korake.

Isto tako storilo je svojo dolžnost, v deželni in državni zbor. Kdo se ne spominja taborov, ki so narodno zavest budili ter klical našo sorodstvo k osveti in napredku. Najprirednejši naši sorodniki so se na vso moč trudili, da se živo in prepričevalno besedo vplivajo na ljudstvo ter ga dovedejo k spoznanju. Ni jih bilo sram, bratiti se z najprostejšim kmetom v krčmah in gostilnah ter ga vžigati za narodno stvar.

Veliko je bilo res tedanje navdušenje in s ponosom in zaupljivostjo smo gledali na bodočnost, preverjeni, da nam ista priinese milejših časov. Marsikaj se je tedaj osnovalo in ukrenolo na polju narodne prosvete; jele so se snovati čitalnice, bralna in druga koristna društva, ki so se koj iz začetka radovala nad lepim razcvetanjem in napredkom.

V to dobo spada tudi politično društvo naše, ki je nastopilo mej občinam veseljem in upanjem. Pokazalo se je tudi prekornostim in važnim, radi česar je bilo upati, da se bode njegov vpliv vedno širil in krepil.

Ali temu žalibog ni bilo tako. Minolo je časoma ono prvo navdušenje, kakor so pomrli oni možje, ki so je vedeli buditi in širiti mej narodom. Prišel je celo čas, ko o njem ni bilo niti slišati. Stoprav v zadnji dobi se je začelo bolj gibati v njegovem središču ter zanimati za najglavnejše momente. V minolem letu vde-

ležilo se je volitev v Istri in pričujoče leto vodilo bode volitve v deželni zbor istrski in tržaški. Kolike važnosti za nas so uprav deželnozbornske volitve — o tem nam ni treba več govoriti, kajti ponavljali smo že tolikokrat, da vedo že vrabci na strehi.

Samo to bi radi spomenili, da je zanimanje primorskih Slovanov, oasobito pa tržaških in okoličanskih Slovencev, za društvo „Edinost“ premajhno, neznatno. Majhen je sicer letni prinos udov, a še do tega se nekateri naši sorodniki ne morejo odločiti, čeprav je zadeva o priliki volitev, za katero se društvo poteza, velikokratna. Komur se zdi prizadevanje političnih društev sploh ničevno in brezpotrebno kažemo samo na ultra lahonsko politično društvo „Progresso“. Zanje so Lahoni sicer mnogo novcev izdali ali isti novci so jim bili stokrat že poplačani.

Pomislimo samo na obilico mest v deželnih službah, katerih vsaj četrti del bi morali po pravici zasedati slovenski sinovi, — vsa so v rokah strastnih Lahončkov, ki za nje vdobivajo mastne plače. Slovenski okoličan vdobi od magistrata rešeno ulogo ali vsako vrstnih papirjev in, da jih more razumeti, zateči se mora k tolmaču ter ga drago plačati. Istotako se mu godi, ako hoče lahonsko gospodo česa prositi; plačati mora slano zakotnega pisana, da mu prošnjo sestavi. Ako bi šole v okolici bile slovenske ter bi kaj voljale ter bi slovenski zastopniki deloma od vlade, deloma od deželnega zbora priborili slovensko uradovanje se slovenskim strankami, odprla bi se pot tudi sinom slovenskih starišev v deželne službe ter bi od tega slovenskemu narodu sploh izvirale obile koristi.

Pred vsem moramo čutiti potrebo do narodnih društev in podjetij sploh, ker le potem bodeja ista lahko razvila svoj vsestranski vpliv ter pridobila narodu vidnih koristij. Ali dosedaj, izrečeno očito, smatrali smo jih zgolj narodnim podjetjam

ne da bi v njih videli prave veljave. Nekako iz usmiljenja smo žrtvovali denesek, ki so ga ista od nas tirjala, a nismo bili prepričani, da nam bode isti denesek na kakšen drugi način povrnjen.

In uprav v tem obstoji žalostni razlog, da se naša društva ne razširjajo niti razvijajo kakor bi se morala. Marisikatera čitalnica v okolici je propadla samo zategadelj, ker nismo v njej uvideli koristi, ki jo lahko donša narodu gledé prosvete in omike.

Vsi rodoljubi slovenski napenjali so svoje moči, da ljudstvo predramijo iz zasplosti in pozabljivosti ter ga čim bolj likajo in omikajo. Pisali so za to ljudstvo knjige, govorili mu na sreč z prepričevalno besedo, dokazali mu korist, ki bi mu prihajala, ako se oslobodi tujinskih spon ter postane samostojen.

Na Kranjskem in po nekaterih slovenskih pokrajinah se je ljudstvo res dalo prepričati in narodna stvar je vrlo napredovala; vsa dežela Kranjska, mestni in deželni zbor v Ljubljani, kranjski poslanci na Dunaju — vsi so Slovenci in boré se neprestano proti tujčevim vplivom. Tudi v Istri se je začelo svitati, v tej deželi, koja je od prastarih časov čemela pod latinsko oblastjo. Celó mej priprostom kmetstvom Istre opazuje se vrlo gibanje in zanimanje za narodno stvar — tržaški okoličani pa še vedno mirno čakajo, da jim Lahoni dele pravico.

Dolgo in morda vedno bodo morali čakati, kajti Lahon je volk, ki hoče ves del za-se, ter jagnjetu Slovanu ničesa ne pusti. Dokedaj bodemo pač še vstrajali v našej prirojenej kratkosti in ponižnosti, ki je tako skrajna, da dopušča sovražniku, da nam z nogami tepta to, kar bi nam moralo biti nad vse sveto?

Zbudimo se vsaj zdaj ter v prihodnjih volitvah pokažimo, da smo še tu na svojih domačih tleh ter še budimo nad zagrizenim nasprotnikom. Ne mojmo vendar še dalje trpeti, da nas sovražnik zove se sramotilnim

pridevkom „ščavo“. Lahon nas sicer hoče imeti za svoje sužnje — ščave, a mi pokažemo, da mu nočemo biti robovi!

Res je sicer, mnogo nam dela ovir v našem napredku, celo ista vlada, od katere bi pač bilo pričakovati pravice. Pri vsem tem ne vstrašimo se; istej vladi priplula bode enkrat voda do grla; Lahoni se svojim ščevanjem, se svojimi tajnimi namerami, z bombami in petardami (pravimi znamenjami lahonske vekovite omike!) bodo časoma isto vlado speljali na led in spregledela bode, čeprav prekasno.

Sveta bodi nam narodna stvar in njej posvetujemo vse svoje težnje in trud, da dočakamo ravnopravnosti. Bodoče volitve naj bi vsem primorskim Slovanom zaznamovale zajedno — začetek boljše dobe ter približale vsaj za korak k podpolnej ravnopravnosti.

L.

Važen odlok.

Magistrat tržaški se je dolgo z vsemi štirimi branil priznati slovensčino v Trstu deželnim jezikom, sedaj ga je pa k temu visoko c. kr. ministerstvo prisililo in zakazalo, da mora magistrat v slovenskem jeziku napisane uloge obravnavati in rešovati. Da smo si tržaški Slovenci to malenkost glede ravnopravnosti po dolgem in ostrem boji priborili, imamo se zahvaliti odboru za povzdigovanje Dolenčevega spomenika. Povod, s kojim smo laške zagrizence na magistratu tržaškem pritirali do spoznanja slovensčine deželnim jezikom v Trstu, je ta-le:

Po smrti nepozabljivega Dolenca je odbor za povzdigovanje spomenika zasluznemu možu prosil mestni magistrat dovoljenja, da mu sme postaviti na spomenik, ki je povzdignjen na pokopališču pri sv. Ani nad grobom pokojnega Viktorja Dolencea, nastopni slovenski napis: „Viktorju Dolenceu, prvoborniku sloven-

PODLISTEK.

Zadnji dobropoljski tihotapci.

Spisal Branimir.

Pred malo desetletij je tihotapstvo vse bolj cvetelo nego dandanašnji. Stem nevarnim poslom so se bavili navadno ljudje, kateri se niso bali graničarjev in boričev, se niso strašili spati v temni noči v gozdu ter so poznali vse steze in skrivališča v velikem delu Kranjske, Primorske in Hrvatske kakor dlan svoje roke.

V vsakem kraju je bilo gotovo nekaj mož, kateri so sloveli kot drzni tihotapci.

V Dobropolju so bili najsrčnejši in najdrznejši tihotapci Zgončev Jurko, Šimnov Gašper in Štibalov Grega. Ti trije so dostikrat ugnali graničare v kozji rog in mesto, da bi se bili graničarjev bali, bali so se graničarje njih in ako je bilo zadnjih malo, so se jim rajši skrili, kakor da bi se z njimi spri. Preskrbljevali so vso dobropoljsko dolino in okolico s kavo, soljo in tobakom. Veliko let so tako tihotapili, ali slednjič so storili tako smrt, kakor je navadna tihotapcem.

Bilo je zadnje dni listopada l. 1846.

Od Reke proti kranjski meji so korakali po skrivnih stezah naši trije znanci, otovorjeni s težkimi culami na hrbtu. Molče so stopali eden za drugim, v roci debelo, grčavo podkovano palico, v ustih pa pipo. Pri najmanjšem šumu so postali ter napenjali ušesa in oči, da bi se o pravem času ognili nevarnosti.

Srečno so prišli skoraj do meje. Pred njimi se je vzdigoval gosto zaraščen hriček, katerega jim je bilo treba še prekorčiti, in za njim reka Čubranka, katero so morali še prebresti, da so bili čez mejo. Kdo bi bil mislil, da jim še zdaj preti nevarnost, ko so uže prehodili toliko nevarnih krajev. Tudi oni so se udali ne-skrbnosti, več niso bili tako pazljivi, kakor pred malo urami.

Glasno se razgovarjaje stopali so v klanec. Uže so dospeli skoraj do vrha. Kar jim nepričakovano zadoni od strani na ušesa: „stoj!“ in iz gošče stopijo štirje graničarji. Ali tihotapci, dasi so osupnili vendar niso izgubili zavednosti; nobeden ni hotel ubogati povelju, ampak vsi trije jamejo na vso moč teči. Še enkrat zadoni za njimi „stoj.“ potem — pok! — in zadnji, Šimnov Gašper, se prevrne pre-

streljen po tleh. „Jezes! Jezes! jaz imam uže zadost!“ so bile njegove zadnje besede.

Druga dva pospešita korake. Graničarji so streljali za njima, pa vendar zadela ju ni nobena krogla. Dospela sta vrh hrička, potem sta jo navzdol k Čubranki še bolj rezala. Graničarji so ostali precej za njima. Jurko je bil prvi pri vodi. Nič ne pomišlja, zapraši se v vodo in srečno prebrede po jesenskem deževju naraslo Čubranko. Štibalov Grega, videvši Jurkota na drugem bregu Čubranke, a ne daleč za seboj graničarje, pravi: „Hudič, ker si ti prišel čez, bom tudi jaz!“ in plane v vodo. Ali dasi tudi je bil Grega izmed vseh treh najmočnejši, vendar ga izpodnese val in Grega utone, predno so prišli graničarji k vodi.

Jurko, priča žalostne smrti tovariša v mrzlih valovih Čubranke, bega pred graničarji dalje. Ogibaje se večjih človeških stanovašišč, dospel je bil skoraj uže domov.

Temnilo se je uže, snežilo je in mrzla burja je pihala, ko je stopal Jurko po enakolični planjavi mej Poljanami in Vrhom. Nobene steze ni bilo poznati. Dolzega pota utrjeni Jurko si je moral sam delati gaz. Zgrešil je pravo smer;

snežilo je vedno bolj in mrzla burja je hujše divjala po planjavi ter mu sipala sneg v obraz. Jurko omaga od truda in mraza; hoteč se odpočiti, sede v sneg in zaspi, a zbudil se ni več.

Druzega dne našli so ga poljanski lovci v snegu ležečega, zmrazjenega; bil je na pol se snegom pokrit. Poznali so takoj Zgončevega Jurkota, saj od njega so kupovali ves potrebni tobak. Pokopali so ga na poljanskem pokopališču.

Ko se le dolgo ni nobeden vrnil v Dobropolje, ter je jelo možem primanjkovati tobaka in ženam kave, začeli so popraševati po tihotapcih. Zvedevši kako smrt so morali storiti, popustili so vsi ostali dobropoljski tihotapci nevarno opravilo.

Med ljudstvom se je pravila od ust do ust žalostna smrt tihotapev; vsako leto se je kaj pridejalo in dogodba je postala čez nekaj let uže grozovita pravljica, katera pripoveduje o tihotapcih strašne reči od kože do kože, od roda do roda. Zaradi te pravljice je popustilo mnogo mladeničev tihotapstvo in v Dobropolju so bili Zgončev Jurko, Šimnov Gašper in Štibalov Grega zadnji znameniti tihotapci.

skemu na Primorskem, rojenemu 22. decembra 1841 v Senožečah, umrlemu 20. julija 1887 v Trstu, postavil hvaležni narod. To prošnjo vrne magistrat odboru z nalogom, naj jej priloži italijanski prevod, kojega ima zaprisežena osoba podpisati, da je napis za spomenik lingvistično pravilno zložen. Proti temu odloku je odbor na c. kr. namestništvo rekuriral in sicer 1. avgusta 1888. Ker rešitev do 13. oktobra ni stigla, prosil je gosp. predsednik Živic za njo, na kar dobi dne 12. novembra 1888 kroz magistrat vest, da je namestništvo utok zavrglo. Opiraje se na § 19. drž. zakona od leta 1867 iskal je odbor pri ministerstvu notranjih zadev pravico. Ta uloga bila je ministerstvu odposlana 18. novembra 1888, ker rešitve ni bilo, jo je g. Živic 1. majnika urgiral, na to mu je bil 25. t. m. sledeči odlok dostavljen:

„Vrača se priložen utok slavnemu odboru, v roke g. V. M. Živica v

Trstu ter se mu javlja, da je visoko c. kr. ministerstvo notranjih zadev z odlokom od 20. januarja 1889 št. 449, nam objavljem z odlokom namestništva od 27. januarja 1889 št. 1503/II ukinilo določbo namestništva od 31. oktobra 1888 št. 17179/II, v kojej isto ni nahajalo nobenega prestopka zakonov v odloku tukajšnjega magistrata z dne 27. julija 1888 št. 28713/II, ter naslanjujoč se na § 16. zakona od 15. marca 1862 št. 18 izraža, da se je mestni magistrat vredenem odloku zagrešil prestopka članka XIX. drž. ustavnega zakona od 21. decembra 1867 št. 142, kajti slovenski jezik je deželni jezik v mestu Trstu (... perche la lingua slovena è una lingua del paese nella città immediata di Trieste). Iz navedene določila zakona izhaja tedaj mestnemu magistratu kot občinski oblasti dolžnost obravnavati ulogo napisano v onem jeziku. — Glede pa napisa, ki se ima vsekati na nagrobni spomeniku Viktorja Dolence, mestni magistrat videvši njegov obseg iz prevoda, ki si ga je oskrbel, ne more ga pripoznati.

Proti temu odloku gledé tega, da se ne pripozna nagrobni napis, dan je na voljo utok na magistratno delegacijo v 14. dneh.

Mestni magistrat

v Trstu, dne 25. maja 1889.

Vodja:
Gandusio.

Slovenski jezik je torej sedaj priznan, napisa pa magistrat vendar-le noče dovoliti. Odbor bo rekuriral do zadnjega mesta, slednjič bomo gotovo priznanje izposlovali in tudi magistrata do priznanja slovenskega napisa prisilili. Magistrat je sam prepričan, da ima odbor prav ali mislijo si gospodje v razpokanej palači, branim se do zadnjega, vsaj tako bo ta slovenski napis na tržaškem groblju po možnosti zakasnen.

Sedaj se pa obrnemo do tržaških Slovencev. Odlok ministerstva priznava slovenski jezik deželnim jezikom v Trstu; kaj pa nam pomagajo vsi odloki, naj bodo še tako ugodni, ako se pa po njih ne ravnamo in se pri oblastnih materenega jezika ne poslužujemo, kajti premnogi še v italijanskem ali nemškem jeziku z magistratom in c. kr. uradi občujejo — sebi in celemu narodu v aramoto, našim protivnikom v posmeh. Poslužujte se toraj zmirom in povsod edino le slovenščine, ker le potem moramo upati in se nadejati, da bo naš jezik v Trstu zadobil one pravice, koje so mu postavno zagotovljene.

Ako bi imel kedo posla z magistratom in bi mu ta se slovensko ulogo zapreke stavljaj naj se obrne na polit. društvo „Edinost“, koje ga bo radovoljno v vsakem obziru podupiralo.

Občni zbor

političnega društva „Edinost“.

(Konec.)

Naloga političnega društva je pač, da se postavi nasproti enim in drugim in sploh proti tej korupciji ter se dejanski vdeleži volitev toliko v trž. okolici, kolikor v Istri.

Tudi v zadnji slovenski deželi napeli bodo to pot Italijani vse svoje sile, da premagajo; kar jim pa bode, kakor upamo, gotovo spodletelo navzlic podpori, ki jo udobivajo celo od višjih krogov. Društvo „Edinost“ bode tudi tam volitve vodilo ter gledalo, da se sovražnik v naš hlev ne vtepe.

Skrbelo je sploh društvo v minolemu letu, da brani narodne pravice Trsta in Istre ter pribori sorojakom slovanskim na Primorskem vsaj del one ravnopravnosti, ki je zagotovljena vsem avstrijskim narodom. Marsikak napor je sicer društvu spodletel, kajti preveč imamo se boriti proti deželnim in državnim nasprotnikom.

Pulsate et aperietur vobis — trkajte in odprlo se vam bode čeprav neradovoljno in jezno. Borili in zahtevali bomo i v prihodnje, da se na Primorskem stori pravica tudi slovanskemu življu. Če pa želimo, da naši napor ne ostanejo brezvspešni in jalovi, vpremati se moramo, da vedno bolj prebujamo zavest tudi mejpreprostim ljudstvom ter vžigamo v njegovih srcih ogenj svete domovinske ljubezni, kajti samo, ako bomo v našem narodu vzbudili ljubezen in živahno zanimanje do njegovih pravic ter ga vodili vedno bolj na poprišče javnega življenja, — prebudiliga bomo iz dolgoletne zaspanosti in obhajali z njim boljšo prihodnost vsode našega naroda.

V kar Bog pomози!

Na predlog g. predsednika izreka se poročevalcu za izvrstno poročilo zahvalo in priznanje društvu. Na to prečita denarničar, g. A. Truden, svoje poročilo, iz katerega je razvidno, da je koncem leta ostalo v blagajne gold. 213.73 gotovine. Zaključni račun so pregledovalci v redu našli.

Pri točki posamezni predlogi želi g. Mandić, da bi se za vreme volitev pooblastil istrski pododbor sklicovati volilne shode in voditi volitve v državni zbor. G. Nabergoj podpira ta predlog, obžalovaje prežalostno stanje istrskih Slavanov in tamončno postopanje vlade proti odkritim sovražnikom države. Predlog se enoglasno sprejme. Jeden član misli, da bi bilo dobro in za narodno stvar jako koristno, ako bi društvo tudi v tržaško okolico izlete napravljalo, pri kojih bi se okoličani spodbujali in za prospeh narodnosti ogrevali.

Zatim se g. predsednik oprosti, da radi v Trstu navzočih državnih poslancev, koje je povabil na svojo domovanje, dalje predsedovati ne more, se zahvali društvu za izkazano mu čast in zaupanje ter pravi, da, ako bi pri volitvi njega zopet čast predsednika zadela, tega odlikovanje radi obilnih drugih poslov prevzeti ne bi mogel, se poslovil in preda predsedovanje g. Živicu.

G. Truden potem predlaga, da bi se g. Nabergoj predsednikom, g. dr. Dukić pa, da bi se novi predlagani odbor, koji je iz odličnjakov sestavljen — objavili smo ga v 41. številki „Edinosti“ — per acclamationem izvolil, kar se sprejme z burnimi živio-klici. Enoglasno so bili tudi prejšnji revizorji gg. A. Mušić, Sr. Bartelj in Vj. Kalister zopet izvoljeni. — Stem je bil dnevni red dovršen in g. predsednik zaključil zborovanje.

Govor drž. posl. dra. Tonklija

v državnozborni seji dne 8. t. m.

(Dalje.)

V Gorici pa so razmere še mnogo gorše. Tu je okrožno sodišče ločeno od mestno-delegovanega okr. sodišča. (Posl. Klun: Tudi v Ljubljani je tako!), plača se visoko najemnino, a prostori so tako slabi, da so po letu prevroči, po zimi premrzli, tako, da uradniki niti ne morejo v redu delati.

Mestno-delegovano okrajno sodišče, katero obsega 20.000 prebivalcev v mestu in 35.000 na deželi, nahaja se v priprostej najemnej hiši, kjer so sobe tako majhne, da stranke ne morejo z uradniki niti občevati. Tu ni niti predsob, niti čakalnic in stranke morajo čakati o ročiščih na stopnicah — hodnikov ni — in c. lo na ulici.

S tem zvezani so tudi zapori; ti so jako nezdravi in nesigurni ter stanejo zaradi tega več, ker se mora jetnike pogostoma pošiljati v bolnico, ker zbolé vsled nezdravih prostorij.

Visoka sodnijska uprava naj bi vendar enkrat odpomogla tem kričečim nedostatom v Gorici ter postavila jako potrebno zgradbo. Pričakovati je tega tembolj, ker se je véeraj omenilo, da pravosodni dohodki prav za prav niso tako nizki, kakor se je mislilo. Ker pa pravosodje ni zavod za spekulacije, misliti je, da se ne bode oziralo toliko na dohodke, kolikor več na sigurno, pravo, brzo in cenó pravosodje. Želiti je zatorej, da se vendar enkrat gre resno na delo.

Opozoriti moram še na neko okoliščino v mojej domovini, v okoliših Tržaškega nadsodišča. Tu so pavšalni doneski predsednikov tako neznatni, da zaradi tega predsedniki ne morejo hoditi tolikokrat nadzorovat sodišč, kakor bi bilo primerno. Inspekcijska potovanja so dandanes tem prorebnjša, ko okrajni sodci vidijo v tem, da so nezavisni in neodstavljeni še varstvo za druge manj častne lastnosti: n. pr. za premajhno delavnost in druge neprilike, katerih nečem omenjati. Resnica je, da je vizitacija predsednika nadsodišča že marsikaj razkrila in odpravila, kar je justični upravi pač dobro znano in zatorej jaz tukaj ne bodem razkladal. Dokazati sem le hotel, da so inspekcijska potovanja potrebna, in da se zato mora dati potrebni denar. Če je pa tako malo pavšalnih denarjev, da se še tekoče potreščine pokriti ne dajo in se poleg tega morajo še plačevati dolgovi, ki jih je naredil prednik, potem se ne more zadoščevati tej dolžnosti in doseči dovoljen uspeh. (Res je! na desnici).

Druga neprilika je preslabo plačevanje diurnistov. Diurniška služba je jako važna, ker akte, katere izdela sodnijsko osobje, hitro lepo prepisavajo, da se morejo razpošiljati.

Če so pa doneski za diurniste tako majhni, da jih pri okrožnem sodišču v Gorici plačujejo po 10, 15 ali 25 gl. (Čujte! na desnici) potem ni debiti spretnih močij; prepisovanje zaostaje in stranke kasno dobivajo pravico; prepisovanja so tudi slaba in stranke morajo razsodbe in dekrete nazaj pošiljati, da jih popravijo. Vsega tega bi ne bilo, ko bi se za to skrbelo, da bi ljudje, ki zares mnogo trpe, vsaj toliko dobili, da bi mogli shajati in živeti, kar pa z 10, 15 ali 25 gl. pač ni mogoče. Prosil bi Njega ekscelenco, da tudi v tem oziru odpomore.

Govoril sem ravno o prepisovanju. Z uvedenjem zemljiških knjig je pa nastalo novo delo. Okrajna sodišča poprej niso imela dela z zemljišnimi knjigami; poprej je bila samo deželna deska v Gorici za vso deželo in notifične knjige v Tržiči in Istri, za katere ni bilo treba dosti posebnih uradnikov. Sedaj so pa pri vseh okrajnih sodiščih zemljiške knjige, za katere je treba knjigovodij. Dosedanja praksa, da ondu, kjer sta bila dosedaj dva kancelista

jednega naredbe za knjigovodjo, je napačna; kajti dela za kanceliste ni manj, nego prej več, temu se je pridružilo delo knjigovodje, če ta dela pri zemljiški knjigi, pa druga dela potom zaostajajo.

Že v budgetni debato sem omenil, da je v Tolminu imenovan kancelist za knjigovodjo.

Ondu sti dve mesti kancelistov sistemizovani in tudi potrebni.

Ker se je jeden kancelist imenoval za knjigovodjo, imel bi se bil zameniti z drugim. To se je sicer zgodilo, pa so ga poslali v Pulj v službovanje. Od tega Tolmin nema ničesar. Dela zaostajajo na mizi sodca ali pa ekspeditorja. Stranka hoče hitro rešitev in uročitev razsodbe. Prosim torej Njega ekscelenco, da temu odpomore.

Nadalje sem tedaj omenil, da bi se pri imenovanju zemljiških knjigovodij gledalo na to, da bodo zmožni slovenščine, ker je prebivalstvo vseh sodnih okrajev slovenskega dela dežele Goriške, ne izimši za mesto delegovanega okrajnega sodišča, čisto slovensko.

Opozarjal sem na to, da zaradi po manjkanja znanja slovenščine imenovanega knjigovodje pri za mesto delegovanem sodišču slovenske uknjižbe neso mogoča.

Naša okrajna sodišča se zmirom ne drže ministerske naredbe, da bi slovenske uloge slovenski reševala in slovenske rešitve slovenski upisavala v zemljiške knjige. Meni samemu se je to zgodilo in moral sem se pritožiti. To se pa ne sme več zgoditi, nastavljeni morajo se uradniki, ki so zmožni jezika, kajti brez znanja jezika ne morejo opravljati službe, kakor se gre.

Pri tej priložnosti opozarjal bi visoko vlado na neko drugo zadevo.

Spominjam se, da je že pred leti deželni zbor v Gorici sklenil peticijo do pravosodnega ministerstva, v katerej se prosi, da se za mesto delegovano okrajno sodišče razdeli za mesto delegovano okrajno sodišče in okrajno sodišče za okolico Goriško. Ni vse jedno, če pripadajo za mesto delegovanemu okrajnemu sodišču ali pa imajo svoje okrajno sodišče s posebnim okrajnim sodcem; kajti za mesto delegovano okrajno sodišče je podrejeno predsedniku okrožnega sodišča, oziroma deželnega sodišča, kjer je. Ta določa osebo, ki imajo opravljati službo pri za mesto delegovanem okrajnem sodišču, in te osebo podrejene so le njegovi disciplinarni oblasti. Tu se prigodi, da obdržuje zase najboljša moči in manj zmožne moči odkazuje za mesto delegovanemu okrajnemu sodišču in da imajo v civilnih stvareh največjo kompetenco in največje delo. V Gorici pošiljajo k za mesto delegovanemu sodišču take uradnike, katerih pri okrožnem sodišču rabiti ne morejo, ki večkrat ne znajo jezika. Tak uradnik mora zaslišavati priče, pa njih jezika ne razume in se tudi za tolmača ne briga. Kam naj to vede? To vede tja, da zaslišavanja neso prava, ali pa so nepopolna in se vsled pritožbe stranke morajo znova začeti. Vsega tega bi ne bilo, da bi se nastavliale osebe večje jezika.

Še neka druga stran mora se tukaj jemati v poštev. Kolegijalna sodišča se največ bavijo s kazenskimi zadevami. Če jeden svetnik zbolí in ima biti obravnava, se kar vzamejo sodne osebe od za mesto delegovanega okrajnega sodišča; večkrat se je že v Gorici pripetilo, da so se povabile stranke, da se zaslišijo kakor priče, ali da se izvrši zapuščinska obravnava, pa so se zopet morale poslati domov, ker je bil dotični uradnik poklican h kazenski obravnavi. Kaj tacega bi se ne smelo pripetiti in zaradi tega je priporočati, da se za mesto delegovano okrajno sodišče odloči od okolice in se za poslednjo osnuje posebno okrajno sodišče v interesu pravosodja, to je priporočati tembolj, ker bi poslednje potem imelo čisto slovensko prebivalstvo in bi se od uradnikov vedno ne zahtevalo, da morajo znati tri jezike, nemščino, slovenščino in italijanščino, kar je semtertja jako težko; nadalje bi bilo pri-

poročati, da bi se tri slovenske občine Medana, Bilinja in Dolenja, katere sedaj pripadajo Korminskemu okrajnemu sodišču, pridružile sodišču za okolico Goriško, da bi ne bile več uvrščene v okrajno sodišče, kjer je prebivalstvo čisto italijansko in kjer je še ta neugodnost, da se nastavljajo uradniki, ki so zmožni samo italijanščine, ne pa tudi slovenščine, s čimer dela se Slovincem krivica. To se dogaja baš v Korminu, kjer ni noben sodni uradnik in tudi noben kancelist zmožen slovenščine v besedi in v pismu, zatoorej ne morejo tukaj Slovenci niti občeovati in obravnati s sodiščem v slovenščini.

Sedaj prehajam k drugemu sredstvu in to je jezikovno uprašanje. Rekel sem, da je za izvrševanje pravičnega in nepristranskega pravosodja neobhodno potrebno, da zna dotični sodec ali uradnik jezik stranke, s katero obravnava. Kje je pa res tako? Jaz hočem pred vsem ozirati se le na svojo ožjo domovino, to je okoliš apelacijskega sodišča Tržaškega. V Gorici vrše se kazenske obravnave pred porotniki vedno v prisotnosti tolmača in zakaj? Zaradi tega, ker so porotniki navadno Italijani.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Na Češkem se štrajkovanje širi. Najprej so opustili delo vozniki praškega tramvaja. Tamošnje ravnateljstvo postopa z njimi res nečloveški ter zahteva za ono pičlo plačo nečuvno mnogo. Vozniki so sklenili, da se ne povrnejo na delo, dokler jim družba ne poviša plače ter zniža število delavnih ur. Vodstvo je najprej hotelo izvežbati mestne postreščake v vožnji, da bi se promet zopet začel. Vozniki so se pa pritožili pri policijskem ravnateljstvu in družba je morala to nakano opustiti, da ne daje povoda k izgreedom. Strajkujoči vozniki so popolnoma mirni, vedejo se možko in dostojno, javno mnenje in simpatije meščanstva so na njih strani. Mestni magistrat naloži pa družbi globo, ki bo vsak dan rastle, dokler ne prične zopet redni promet. Strajkovanje se širi pa tudi po ogljenicah in rudnikih. Delavci so sicer mirni, a vlada je vendar odposlala v vse one kraje mnogo vojakov, da zaprečijo vse nemire. Zapovedano je tudi, da morejo v vseh dotičnih mestih in v okolici zapreti do 8 1/2 ure zvečer vse gostilne, žganjarne in druge javne prostore. Nemški listi poročajo, da je delavcem uže upadel pogum, ter da se bliža konec štrajku.

V dunajskih višjih in vladnih krogih so zelo nezadovoljni z raztezanjem proračunske debate v ogerskem državnem zboru. Na Dunaji bi radi videli, da bi se čim prej sestale delegacije, ker ne marajo, da bi se vršile razprave v najhujšem poletju, pa tudi ne jeseni, ker bi to bilo malo prepozno.

V ogerskem državnem zboru je bila podrobna debata o proračunu naučnega ministerstva precej živahna. Posl. Thaly je prinesel v zbornico neko knjigo, katera, kakor pravi, ponižuje ogersko zgodovino in ogersko državno pravo ter predlaga, naj vlada skrbi za to, da se v drugi državni polovici ne uvajajo v šole take knjige, ki so ogreski državni ideji naravnost nasprotne. Minister se je zahvalil poslancu, da ga je opozoril na to knjigo, katero bode dal pregledati, da se prepriča v kakem duhu je pisana. Ako ima g. poslanec prav gledal bode na to, da se vsa stvar poravnava in take knjige odstranijo iz avstrijskih šol. Vlada kani ustanoviti neka odgojevališča za dijake srednjih šol. Ti zavodi se bodo imenovali „deški internati“. O toh je poslanec Ugron spregovoril ter ostro obsodil vladno nakano, kačoz na neuspeh dunajskega „Terezijanuma“. Rekel je, da hoče vlada s tem samo kastajstvo

razširiti v narodu in podati bogatašem in plemenitašem neko prednost pred drugimi. Minister Csaky ugovarja temu, ter pravi, da so „internati“ pristopni vsem dostojnim dečkom brez razlike vere in imenja. Da so pa taki zavodi potrebni priča nam to, da mnogi roditelji pošiljajo svoje otroke v inozemstvo v internate. S tem, da vlada osnuje take zavode doma, ponudi dotičnikom priliko izšolati in odgojiti svojo dečo doma. Z druge strani so zopet ugovarjali vladnej nakani, češ, da naj prej poskrbi za osnovne šole, katerih je v deželi tako malo, ki so pa prepotrebne, potem naj še le misli na internate. Vladni možje so spodbijali to opravičeno zahtevo s tem, da so bila vseučilišča tudi v onih dobah, ko ni bilo še skoro nobene osnovne šole. Proti tej modrosti se je zastoj braniti in zbornica je sprejela vladni predlog. Da bode delo prej izvršeno, podaljšane so seje vsak dan za celo uro. Tudi v nedeljo je bila seja.

Vnanje dežele.

Ruski car ima sedaj goste. Perzijski šah pohodil je rusko prestolnico in car ga je sprejel z vso častjo in gostoljubnostjo, ki odlikuje ruski dvor. Perzijski vladar je ostal več dni v Petrogradu. Ta pot Angležem, ki so mislili, da imajo Perzijo uže popolnoma v svojej oblasti, ne bode preveč vgajala, saj nam jasno priča, da razmere mej Perzijo in Rusijo ne morejo biti tako napete, kakor si žele angleški in nemški listi; dokazuje nam baš obratno, da je ruski upliv v Perziji večji, nego katere koli druge države.

Vodja srbske radikalne stranke g. Pašić je izustil te dni v Kragujevci pri banketu radikalne stranke velik govor, v katerem preporeča svojim pristašem, naj bodo zložni in naj podpirajo sedanjo vlado. Znano je, da so se na veliki skupščini, ki je razpravljala o premeni ustave, radikalci nekako razcepili. Kakor vse kaže, se sedaj vsi zedinijo ter stopijo zložni na volišče. Bodoča skupščina bode imela brez dvojbe ogromno radikalno večino.

Italijanski kralj je odpotoval iz Berolina. Govorilo se je, da se povrne skozi Alzacijo, kamor ga bode spremljal tudi nemški cesar. Ta vest je vzbudila v Franciji veliko nevoljo, ni se pa vresničila. Nemški državni zbor dal je Crispi-u na čast banket. Tu je bilo govorov mesebojne hvale. Tudi Crispi je izustil govor, v katerem hoče zagovarjati svoje delovanje. Crispi pravi, da sti italijanska in nemška vladarska hiši zedinjeni, kakor tudi oba naroda. Nadalje se ozira na svoje preteklo delovanje ter pravi, da je ves svoj trud posvetil ideji svobode, za katero se je boril z vso svojo silo. Nasprotniki mu očitajo, da si želi vojske in da dela na to. Crispi to zanika, trdeč, da si prizadeva ohraniti mir ter da obsoja vsako vojsko, ki se ne bije za narodno svobodo, kakor sta jo bila nemški in italijanski narod, da sta se združila. Taka vojska je sveto delo, vsaka druga je pa grehota. On dela z vsemi silami na to, da pripomore svojemu narodu do blagoštenja in moči (!). Ako vse drugo prezremo, zdi se nam vendar malo predebela trditev, da je nemško-italijanska zveza narodna, naravna in neprisiljena. Saj pač vemo, kako sovražen je tej zvezi preprost narod in najvišja inteligenca. Naravnost smešno je pa, ako govori Crispi o svojem prizadevanji za povzdigo narodnega blagostanja, saj baš pod njegovo vlado Italija bide boj v Afriki (menda tudi za narodno svobodo), ki jo stane toliko ljudi in denarja, ki jej ni pa donesel še najmanjšega dobička; pod njegovo vlado ponavljajo se kmetski upori zaradi lakote in uboštva; pod njegovo vlado puntajo se stradajoči delavci, pod njegovo vlado zidajo se ogromne vojne ladije itd. Našteli bi lahko še mnogo, mnogo drugih stvari, ki nam najlepše kažejo, kaka so Crispija prizadevanja, da ohrani mir, kako se je boriti za svobodo! Nemci so ga pač z veseljem poslušali ter ga navdušeno pozdravljali. Mislili so si ti

dobri ljudje, saj je tako podoben našim mogotcem!

V Belgiji je izvršena velika pravda proti socialistom. Državno pravdnistvo je dolžilo obtožence, da so krivi šuntanja proti državi in da so si prizadevali prekucniti sedanjo vlado ter so v ta namen osnovali zaroto. Pozneje se je dokazalo, da vse to ni res. Zagovorniki so vrlo brnili delavce ter dokazali državnemu pravdnistvu, da je napačno postopalo, ko je sestavilo svojo obtožbo samo na predlogi časniških člankov iz prejšnjih let in pa po ovadbah skrivnih vohunov. Ministerstvo je dobilo ime „spiceljsko ministerstvo“. Delavci so obsojeni zaradi poskušene atentata z dinamitom.

Španska zbornica je ustavila svoje delovanje za nedoločen čas. Navstali so neki prepiri mej predsednikom zbornice in njegovimi pristaši. Ti so ga pustili pri nekem predlogu na cedilu, vsled tega se je on v svojej razburjenosti vedel neparlamentarično. To je vročekrvne Španjce spravilo tako v ogenj, da je moral ministerski predsednik vporabiti kraljičino polnomoč ter pretrgati zborovanje za nedoločen čas.

DOPISI.

Iz Trsta 27. maja (Občni zbor pevskega društva „Adrija“ v Barkovljah). Kakor je bilo že v „Edinosti“ javljeno, imelo je pevsko društvo „Adrija“ v nedeljo 26. t. m. ob 5 uri popoldne svoj prvi občni zbor v dvorani svoje pevske šole. Vreme je bilo nepričakovano slabo; a v kljub temu zbralo se je skoraj polno število udov. Vredno je omeniti, da se ni poslalo od magistratne strani dotičnega zastopnika k zborovanju — vsaj navzočen ni bil nobeden. Morebiti zato, ker je društvo javilo magistratu le v slovenskem jeziku o svojem zborovanju! — Predsednik g. Drag. Martelanc odpre zborovanje, ter pozdravi navzoče ude. Veseli ga videti zbranih toliko število udov v tako neugodnem vremenu; to je pač dokaz, da se vsi udje za društvo zanimajo, ter da se ne ustrašijo znanih naših nasprotnikov. Nijedno naše narodno društvo ni še zborovalo, da ne bi se spominjalo Njih Vel. cesarja; govornik misli toraj, da govori vsem iz srca, ako jih povabi, naj zakličejo trikratni „živio“ presvitlemu in preblagemu našemu vladarju. — Zagromel je nato trikratni „živio“ po dvorani. Govornik omenja na to, da ima danes društvo čast imeti v svojej sredi družtvenega podpornika g. A. Škabarja, kateri se je vedno trudil v korist našega društva. Povabi toraj navzoče ude, da mu zakličejo trikratni „živio“, kar se z naudušenjem zgodi. Omenja potem enako še drugih znanih gospodov, kateri vedno in ob vsaki priliki društvo podpirajo. Imena dotičnih gospodov vzame se na znanje z živim odobravanjem. Spodbuja potem družtvenike naj se ne vstrašijo znanih naših nasprotnikov. Baba je, in ne mož, kdor se vstraši vsake male sapice. Društvo bode pa pazilo na skrivno rovanje znanih „tujih krtoč“. Društvo naše ne skriva svojega delovanja; dela po možko, in očitno, ker ima svoja pravila potrjena po sl. c. kr. namestništvu. Držalo se bode pa bruštvo svojega gasla: „Vse za vero, dom in cesarja“, da se potem družtvenem gaslu ravnamo, moramo zmagati in napredovati. Omenja potem še družtvenih nasprotnikov — kateri — da bi morali društvu bolj škodovati — razupili so med svet, da so udje „Adrije“ največji nasprotniki naših sodeželanov Italijanov. Mi bodedmo vedno spoštovali poštene naše sodeželane Italijane, in sploh vse narodnosti, — pred vsem pa moramo spoštovati rodni naš jezik. Kdor ne ljubi jezika matere svoje, ni vreden da ga zemlja nosi. Kdor ni zvest jeziku svoje matere, težko da bode zvest i materi samej, ali dotičnemu predstojniku ali

gospodarju. Zaključil svoj govor upajoč, da se bodo udje doslej še bolj za društvo zanimali, da bodejo redno plačevali udnino, ter da bodejo redno prisostovali pevskim vajam. Društvo je pokazalo z prvo svojo veselico, da sme s ponosom javno nastopiti; društvo doletela pri prvi svojej veselici čast imeti v svojejsredi prvega sedanjega slovenskega pesnika, gosp. Simona Gregorčiča! — Predsednikov govor se vsprejme z živim odobravanjem.

2. točka: poročilo tajnikovo.

Do sedaj je opravljal to službo družtveni predsednik. Iz njegovega poročila vidimo, da je imel odbor svojo sejo dne 21. t. m. Sklenilo se je, da se bode proti napadom na društvo postopalo z možko odločnostjo, enako i v zadevi nekega g. krčmarja iz Barkovelj. Omenja kako se je naše društvo podpiralo od narodne strani. Zahvaljevati se moramo posebno sl. uredništvu „Edinosti“, katero je imelo vedno odprte svoje predalet v korist našega društva. Enako se moramo zahvaliti i sl. delalskemu podpornemu društvu na posojanju svojih prostorov za dram. vaje; sl. pevskemu društvu „Hajdrih“ za posojanje odra, in znanim gospodom, kateri so neutrudljivo delovali v korist našega društva pri prvi naši veselici. Nadaljno in primerno dolgo poročilo tajnikovo vsprejme se z vsestranskim odobravanjem. (Dalje prih.)

Iz Avbera, 25. maja 1889. [Izv. dop.] († Peter Svetlin.) V četrtek, 23. t. m. smo tukaj pokopali svojega župnika Petra Svetlina. Pokojnik se je narodil julija meseca l. 1821. na Dolenjskem Latinske šole je obiskoval v Karlovcu na Hrvaškem in v Ljubljani, bogoslovje pa v Gorici. V mašnika posvečen je bil leta 1848. Služboval je potem kot dušni pastir po različnih krajih: v Koprivi na Krasu, v Staradi v Istri, v Štorjah in naposled v Avberu, kjer je dosegel župniško (fajmoštrovsko) čast. Pri nas je bil v službi blizu 16 let. Tu je nekaj let tudi učiteljeval, pa tudi v prejšnjih službah se je pečal z učiteljevanjem, vsega vkup kaci 30 let. Pokojnik je bil še dušno in telesno čvrst in nikomur bi še ne bilo sanjalo, da ga tako kmalu ugrabi nemila smrt. A pred dvema tednoma, beroč po občini izpovedne listke, pregreel se je bil ter kmalu potem obolel za — pljučnico. Po desetdnevni hudi bolezni izdihnil je svojo dušo dne 21. t. m., četrte ure pred poludnevom.

Neki latinski rek veli: „De mortuis nil nisi bene“, t. j. „o ranjcih nam je le dobro govoriti“. Toda tudi ne oziraje se na ta rek, mora priznati vsak, da je bil pokojni Svetlin natančen v izpolnjevanji svojih duhovskih dolžnostij, bil je pa tudi vesten učitelj in štedljiv človek. Imel je pač tudi svoje slabosti; a kdo je brez njih? Da je bil naroden, kakor sploh vsa naša za narodno probujo velezaslužna duhovščina, tega mi ni treba niti omenjati ne. Posebno je skrbel za snažnost božjega hrama; lansko leto je dal pri Samassi v Ljubljani prelititi tukajšnje zvonove ter na križpotu postaviti lep pil. V ostalem se pa o Svetlinu lahko reče to, kar je Prešeren rekel o Vodniku:

Zanj družba ne mara,
In on ne za njo;
V samoti se stara,
Mu leta teko.

A v tej, njemu ugajajočej, dobičkanosnej „samoti“, pridobil si je bil Svetlin lepo premoženje, od katerega je volil 50 gld. avberske cerkvi, a 50 gld. avberskim revežem. Pogreb njegov je bil dovolj lep. Udeležila se ga je vsa občina, 9 duhovnikov; učiteljstvo pa je zastopal nadučitelj tomajski, g. Benigar. Pokojniku želimo večni mir in pokoj, sebi pa to, da bi nam kmalu poslali novega župnika, katerega bi dičila vsa svojstva novodobnega vrlega duhovnika!

Gr.

Domače vesti.

Volitve v deželni zbor goriški bo vodil, kakor „Soča“ poroča, odbor političnega društva „Sloga“. Bivši poslanec dr. A. Gregorčič po omenjenem listu nekda ne sprejme kandidature.

Odlikovanje. Namestniškemu sovetniku J. Schemerlu v Ljubljani, prejšnjemu okrajnemu glavarju v Tolminu, je podeljen naslov in značaj dvornega svetnika.

Imenovanja. Gosp. Adolf Postl, asistent na c. kr. poskušališči za avilorejo in vinarstvo v Gorici, odredjen je po kmetijskem ministerstvu za službovanje v opravihi trtne uši pri namestništvu v Trstu. — C. k. trgovinsko ministerstvo je imenovalo poštna asistenta gg. Josipa Kavčiča v Trstu in Franjo Magajna v Ljubljani poštним oficijalom, nadalje gg. praktikante Matevža Pogačnika v Jakoba Beleca in Josipa Štrukelja poštним asistentom. Čestitamo!

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabrali so člani Slovenske Čitalnice v Trstu o izletu v Divačo for. 20.20. — Prijatelji delalci nabrali so mej seboj for. 1.62. — Pri igri domino u kavarni „Tedesco“ 3 gl.

Vodnikova slavnost v Ljubljani. Odbor za odkritje Vodnikovega spomenika ima zdaj redno seje, da ureja vse priprave za slavnost, ki se bode vršila dne 29. in 30. junija v Ljubljani in na katero z nova opozarjamo vsa narodna društva, da bodo prihajala se svojimi zastavami. Iz programa, ki pa še ni določen v vseh podrobnostih, navajamo, da bode 28. junija zvečer koncert na čitalniškem vrtu, 29. junija, na sv. Petra in Pavla dan, zjutraj izlet in sv. maša na Rožniku, dopoldne ogledovanje deželnega muzeja, popoldne sprehod na Grad, zvečer ob 6. uri polaganje vencev in petje pri Vodnikovem grobu, ob 8. uri gledališna predstava in potem prosta zabava na čitalniškem vrtu. V nedeljo 30. junija ob 11. uri sv. maša v cerkvi pri sv. Jakobu, kjer je Vodnik bil jedno leto kapelan, ob 12. uri odkritje spomenika, ob 2. uri banket, ob 5. uri veselica v Šiški pri Žibertu, katero bode priredila Šišenska čitalnica. Kantato pri odkritju pelo bode več nego 300 pevcev. Valvazorjev trg bode lepo okrašen in dva slavoloka postavljena na zgornjem in spodnjem koncu trga.

Prometno ravnateljstvo državnih železnic nam javlja: Danes, 27. t. m. popoldne je hudournik nasip železniške proge med postajama Drago in Borštom na več mestih tako poškodoval, da sta popoldne ob petih iz Trst-Sv. Andreja in ob šestih iz Hrpelj odhajajoča vlaka bila v svojem prometu zakasnjena. Poškodovanje nasipa se je pa popoldne toliko popravilo, da je bil promet večernih vlakov uže popolnoma pravičen.

Tržaški Sokol. Gospodje člani „Tržaškega Sokola“ se uljudno vabijo k rednemu občenemu zboru, kateri bode dne 2. junija t. l. ob 5. uri popoldne v dvorani „Hotel Europa“ se sledečim sporedom: 1. Nagovor staroste; 2. Poročilo tajnikovo; 3. Poročilo blagajnikovo; 4. Poročilo pregledovalcev računov; 5. Poročilo nadzornika telovadbe; 6. Posamični predlogi; 7. Volitev staroste, 8. odbornikov, 3. namestnikov in 3. pregledovalcev računov. Po končanem občenem zboru bode na vrtu rečenega hotela „Jour-Fix“, pri katerem nastopijo drugikrat pred občinstvo udje družvenega dramatičnega odseka.

Shod. Danes ob 8. uri zvečer bo v Judtmanovej pivarni shod Sokola in predpogovor za sestavo novega odbora. Gg. člani so prošeni, da bi se tega važnega shoda vdeležili v obilnem številu.

Zaradi razžaljenja časti je, kakor „Sl. Nar.“ piše, g. dr. Vošnjak uležil tožbo proti g. dr. Mahničju v Gorici. Dr. Mahnič je v „Rimskem katoliku“ namreč napadel Vošnjakovo osebno čast.

Odbor „Dolenjskega Sokola“ prosi, da naj vsa tista društva, katera se na-

meravajo udeležiti slavnosti blagoslovljenja družvene zastave dne 8. 9. in 10. junija t. l., to kakor brzo mogoče naznanijo odboru ter vsaj primeroma določijo število udeležencev, da bode odbor zamogel potrebno ukreniti. Tudi naj se opazi, če li pride društvo z zastavo ali ne?

Zemljovid o starinskih najdbah na Kranjskem. Znani starinoslovec g. Jernej Pečnik je izdelal šest zemljovidov o starinskih najdbah na Kranjskem in sicer prvo novomeškega okraja, na kojem je zaznamoval 132 krajev, kjer je našel zgodovinske spomenike Keltov, Galcev in Rimljanov. Vsak kraj ima posebno število z obširnimi popisom. Na drugem zemljovidu je na enak način narisana krški okraj z 32 zgodovinskimi kraji. Na obeh teh zemljvidih je natančno narisana stara rimska cesta do hrvatske meje. Na tretjem zemljvidu je črnomaljski okraj z 23 zgodovinskimi kraji, na četrtem okolica višnjegorska in cerkniška z 42 kraji, na petem zagorska in radešča ob Savi z 43 kraji, na šestem zemljvidu je loška dolina (Lasserthal) z 10 zgodovinskimi kraji in obširnimi popisi. Ti zemljvidi so poslani osrednji komisiji za umetelne in zgodovinske spomenike na Dunaji.

Izvrstna misel. Ni nam treba poudarjati velike važnosti, katero bi imela zgradba „Narodnega doma“ v Ljubljani. Ljubljana je središče Sloveniji, ž njo stojimo in pademo Slovenci. Da pa Ljubljana gleda narodne zavesti in narodnega ponosa še ni taka, kakor bi jo smeli želeči, uzrok so blesteči zavodi naših nasprotnikov, vzdrževani z našim denarjem, kateri omamijo veliko množico omahljivcev in narodnih polovičarjev, ter jemljejo pogum narodnjakom iz dežele, ki ne najdejo Ljubljane toliko slovenske, kolikor bi morala biti. Z „Narodnim domom“ bomo dobili Slovenci pravo središče, na katerega bomo s ponosom zrl in katero bode v resnici središče našim družbenem življenju. Svota nabrana za „Narodni dom“ je za naše razmere uže velika, a vendar ne toliko, da bi bilo se zgradbo pričeti. Nabrati bode še dosti denarja, kar bode toliko težavnejši, kolikor bolj se cepijo naše sile in kolikor več se obtežujejo z narodnim davkom le posamezniki, zelo vneti rodoljubi. Zarad tega je prišla „Krajevcaraka družba narodnega doma“ na izvrstno misel, nabrati primerno veliko denarja, ne da se posamezniki obteže. Ona ravno kar razpošilja na narodnjake po deželi pismo, v katerem prosi, da naj oni delujejo po deželi na to, da dá vsak Slovenec na praznik odkritja Vodnikovega spomenika 30. junija vsaj en krajcar za „Narodni dom“. Res je, da tudi te vsote ne strpi vsak, a koliko je takih, ki bode lahko in tudi res dali po 10, 100 ali še več krajcarjev ter s tem odkupili druge! Mi storimo le našo dolžnost, ako pozivljemo vse rodoljube, ki so v stanu podpirati to podjetje, da se takoj zglase pri odboru krajevske družbe za „Narodni dom“, katera jim potem precej dopolnje vsa razjasnila. Ako se ne bode nihče zanašal na drugega, ampak vsak sam spolnil po svoji moči narodno svojo dolžnost, tedaj more biti uspeh velikanski, kajti samo na Kranjskem se more nabrati skoro pol milijona krajcarjev.

Ubojstvo. V nedeljo o polnoči sta se sprla v neke gostilni v ulici sette Fontane 25letni kovač Ivan Dobrila, stanujoč v ulici Media št. 1. in 33letni slikar sob Niko Petrič, stanujoč v ulici dei Falchi št. 438 in začela tepsti. Petrič vdari Dobrolo prvič z kozarcem po glavi, potem ga pa še v prsa zabode; na to so mu drugi gostje nož izvili in porinili na ulico. Ranjenec je na poti v bolnišnico umrl; obijalec je pa pobegnil, se je pa večeraj zvečer sam redarstvu prijavil.

Narodnost in vojna. Po novi statistiki je v avstrijske armadi 237.230 Nemcev (?), 174.268 Čehoslovancev, 172.234 Madjarov, 78.613 Poljakov, 78.514 Srbov in Hrvatov, 74.675 Rusinov, 47.276 Rumuncev, 27.513 Slovencev in 13.699 Italijanov. Slovanov bilo bi torej po teh številkah v armadi 430.583; vseh nemških in nemadarskih vojakov pa 491.521; Nemcev in Madjarov samo 399.464. Kje so pa židje? Gotovo največ med Nemci in Madjari; bilo bi torej Nemcev in Madjarov še manje nego 399.464, in če pomislimo

da so mnogo Slovani prišteti tudi Nemcem in Madjarom, se število vojakov obeh poslednjih narodnosti skrči še na manjše število. Slovenci dajejo nad polovico vojakov več nego Italijani, in vendar kake pretenzije delajo Italijani nasproti Slovincem in kako se vedejo proti poslednjim in Srbohrvatom na Primorskem in v Dalmaciji?

Pokončujte gosenice in druge mrčese! Sadno drevje kaže letos v obče prav lepo, posebno jabolka in v gorskih krajih češplje. Toda kaj pomaga sedanjí cvetni kras, če ga ne obvarujemo napadov požrešnih gosenic in drugih mrčesov? Zdaj je čas, da se pokončajo gosenične zalege po drevju, dokler se iz njih še ne izlevijo mitulji, katere je teže pokončati in ki nanesó na milijone drugih jajec. Sadjerejci, le čvrsto se poprimite dela; zdaj opravite z majhnim trudom mnogo, ter se obranite velike škode, katere bi se čez malo časa ne mogli več ogniti. Župani in ljudski učitelji naj vsak v svojem delokrogu vestno spolnujejo dolžnost, ki jim jo nalagati deželni postavi zastran pokončevanja kmetijstvu škodljivih žužkov in zastran varstva kmetijstvu koristnih tičev.

Bratje „Sokoli“! Podpisani odbor vas uljudno vabi k rednemu občenemu zboru, kateri bode dne 2. junija t. l. ob 5. uri popoldne v dvorani „Hotel Europa“ se sledečim sporedom:

1. Nagovor staroste;
2. Poročilo tajnikovo;
3. Poročilo blagajnikovo;
4. Poročilo pregledovalcev računov;
5. Poročilo nadzornika telovadbe;
6. Posamični predlogi;
7. Volitev staroste, 8. odbornikov, 3. namestnikov in 3. pregledovalcev računov.

Na zdravje!
V TRSTU, dne 28. maja 1889.
ODBOR
tržaškega „Sokola“.
NB. Po končanem občenem zboru bode na vrtu rečenega hotela „Jour-Fix“, pri katerem nastopijo drugikrat pred občinstvo udje družvenega dramatičnega odseka.

Zahvala.
Odbor „Slovenske Čitalnice v Trstu“ izreka najtoplejšo zahvalo občanom škocijanskim, ki so v nedeljo 26. t. m. tako pristrčno sprejeli tržaške izletnike pozdravljaje jih s streljanjem iz topičev, s krasnim slavolokom in z vihrajočimi narodnimi zastavami. Zahvaljuje se tudi rodoljubom sežanskim za pohod, osobito pa naklaskemu učitelju gosp. Albinu Štrekelju, katerega zasluga je, da ostane izlet v Škocijan vsem udeležnikom v prijetnem spominu.
V Trstu, 27. maja 1880.

IZŠLA JE

druga popolnjena izdaja knjižice: „Poglavitni nauki in molitve, kijih mora znati kdor hoče prijeti s. v. birmo, s. v. pokoro in s. v. obhajilo“. Zaloga tiskarne Dolenc v Trstu. Cena za posamezne izvede 5 novč.; kdor naroči več ko 25 izvodov, dobi po 4 solde izvod. —

Posebni vlak iz Ljubljane v Trbiž.

Kakor lani vozil bo tudi letošnje poletje od 16. junija do vštetega 15. septembra t. l. ob nedeljah in praznikih v zvezi z kurirnim vlakom štev. 1 južne železnice zabaven vlak iz Ljubljane v Trbiž.

Za ta zabaven vlak izdajali se bodo vozni listi v Lesce-Bled, Rateče-Belapeč in v Trbiž tje in nazaj po posebno znižani ceni vsako nedeljo in praznik na postajah v Trstu-Sv. Andrej pri vlaku štev. 116 in v Trstu južne železnice pri kurirnem vlaku štev. 1.

C. kr. prometno ravnateljstvo drž. železnic.

1—1

Izvrstni stroji

za vsako potrebo kmetijstva se dobivajo v moji zalogi pod trdko

„Schivitz & Comp.“

ulica Zonta št. 5 v Trstu,

po nizki ceni, prosti carine. Posebno priporočam:

Mlatilnice in čistilnice za žito in Stiskalce za trte peronospere obvarovati.

V. M. ŽIVIC,
inženir.

Edina, velikanska

zaloga papirja za tapetarje

in velika zaloga

ŠPANJSKIH STEN

17-104 pri

G. BERTIN-U

Via Caterina št. 2.

Na zahtevanje cenike zastoj in franko.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani založila je knjižico:

Duhovna lekarna

za vse, ki hočejo večno živeti.

Podučna knjižica,

katero je izdal dr. E. M. Müller, škof Linški.

Poslovenil Fr. Zbanič, župnik.

V Ljubljani 1889. — Cena mehko vezani knjižici je 20 kr.

Vsebina: Pr. dgovor. — Vvod. Kake je umeti naslov te knjižice? Zdravnik in bolnik. Iz česa je duhovna lekarna. — Prvi del. Bratila proti dušnim boleznim: Ogibaj se okuženja. Boj se ognja. Čuvaj hišna vrata. Ogibaj se prepiha. Ne beška lastnica. Zdravja bolnikov. Studenec življenja in zdravja. — Drugi del. Zdravila za dušne bolezni: Zdravilo zoper duhovno jetiko ali sušico. Zoper prostovoljno omahovanje Zoper mraz boječnosti pred ljudmi. Kako je sv. Ignacij Frančiška Ksav. rešil posvetnega duha Zdravilo za mrzlico lak mnosti. Kako je sv. Filip Neri mladeniča ozdravil omočice čistakomnosti Zoper popade besnosti. Zoper k-asno gojilobo — nevoščljivosti Mazilo za oči. Strup in pomoček zoper strup. Za take, ki imajo duhovno vodnico. Za mrtvoudne. Za arénobolne Domača zdravila zoper strah pred smrtjo. Univerzalno ali občno zdravilo. — Sklep. Krščanska vodila za življenje. Obljub našega božjega Odršenika čistilec njegovega presvetega Srca Koreniti izkaz zdravilnih nasledkov duhovne lekarne Zgledi lepe smrti. 3—5

Brnsko sukno

za elegantno

pomladansko ali poletno obleko

v odrezkih po m. 3.10. to je 4 enajzake vatije

vsak kupon za

gld. 4.30 iz fine

gold. 6 iz fine

gold. 7.75 iz jako fine

gold. 10.50 iz najfine

pristine ovčje volne

kakor tudi sukno za površnja suknja, šalijano sukno, popluno z s. l. s. poletno valjano sukno, sukno za livrje, tkanine iz nití, katere se daje prti, fino in najfinejšo črno sukno za salon obleke itl. itd. pošilja proti povsejtu iznosu realna in solidna, jako dobro poznana

tovarniška zaloga sukna

SIEGEL-IMHOF

v Brnu Brünl.

Izjava! Vsa kupca je dolg 3.10 m. in širok 136 cm., torej zadostuje popolnoma za kompletno obleko za gospode.

Tudi se daje kolikor metrov se želi. Jamči se, da se odpotje natančno blago po izbranem vzorcu.

Uzorci zastoj in franko. 27—30

1—1

1—1

1—1

1—1

1—1

1—1

1—1